

ARBETSLIVS- OCH JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTET 19/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lag om ändring av 11 § i lagen om utkomststöd och lag om temporär ändring av 15 § i lagen om bostadsbidrag

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 regeringens proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lag om ändring av 11 § i lagen om utkomststöd och lag om temporär ändring av 15 § i lagen om bostadsbidrag (RP 115/2012 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Pekka Paaermaa, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Timo Meling, arbets- och näringsministeriet

- jurist Mari Köngäs, Folkpensionsanstalten
- ekonomisk expert Ilkka Kaukoranta, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist Jarmo Pätäri, Akava ry
- expert, juris kandidat Johan Åström, Finlands näringsliv rf
- juridisk ombudsman Harri Hellstén, Företagarna i Finland rf
- styrelseledamot Eija Tuohimaa, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation TVY
- ombudsman Niina Jussila, Arbetslöshetskassornas Samorganisation
- professor i socialrätt Pentti Arajärvi.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

handlat frågan med avseende på sitt ansvarsområde.

Allmänt

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har be-

Regeringen föreslår att periodiseringen av semesterersättning och behovsprövningen utifrån arbetsmarknadsstödstagarens makes inkomster

slopas. Vidare föreslår regeringen att utkomstskyddets förhöjningsdelar för den aktiva tiden ska räknas som prioriterad inkomst vid utkomststöd. Ett tidsbundet försök med sysselsättningsbonus och en temporär förlängning av senareläggningen av justeringen av bostadsbidraget ingår också bland förslagen. Syftet med propositionen är att förenkla systemet med utkomstskydd för arbetslösa, göra utkomstskyddet mer sporrande, främja jämställdheten och förbättra ställningen för de långtidsarbetslösa.

Förslaget att slopa periodiseringen av semesterersättningar bygger på det ramavtal som arbetsmarknadens organisationer ingick den 28 november 2011. De övriga förslagen grundar sig på statsrådets strukturpolitiska ställningstagande den 22 mars i år.

Utskottet anser att propositionens syfte är ytterst angeläget och tillstyrker därför lagförslagen, men med följande kommentarer.

Samtidigt vill utskottet understryka vikten av att arbets- och näringsbyråerna har tillräckligt med resurser för att kunna ge service i betryggande omfattning. Det räcker inte med ekonomiska incitament för en arbetslös om inget jobb står att få och inga åtgärder som förbättrar hans eller hennes kunskaper och arbetsmarknadsfärdigheter erbjuds.

Slopad periodisering av semesterersättning

Det är utmärkt, menar utskottet, att man inom utkomstskyddet för arbetslösa frångår periodiseringen av semesterersättning från och med 2013.

Det gör det lättare för många arbetslösa att klara sig ekonomiskt i början av arbetslösheten. Mest gagnar det personer med korta visstidsanställningar. De tenderar att ha fler återkommande arbetslöshetsperioder och har svårt att ta ut intjänad semester under pågående anställning.

Med beaktande av att man i fjol fattade ca 110 000 beslut om periodisering av semesterersättning kommer det administrativa arbetet att minska radikalt när periodiseringen frångås. Ändringen gör att det blir enklare att fatta beslut om arbetslöshetsförmåner och snabbare och lättare att administrera utkomstskyddet för arbets-

lösa samtidigt som överklagandena av beslut om arbetslöshetsförmåner minskar.

Utskottet noterar att regeringen inte föreslår några ändringar i bestämmelsen om att hänsyn ska tas till semesterersättningar när jämkad dagpenning fastställs. I samband med ett flertal lagändringar under de senaste åren har det poängterats att man bör gå in för att likabehandla alla former av arbete i görligaste mån. För att deltidsanställda ska bli lika behandlade ser utskottet det motiverat att hänsyn inte längre tas till semesterersättningar när jämkad dagpenning fastställs. Utskottet uppmanar social- och hälsovårdsutskottet att undersöka om det här kunde ordnas i samband med riksdagsbehandlingen av lagförslaget.

Ett mer sporrande utkomstskydd för arbetslösa

Det är bra, menar utskottet, att utkomstskyddet för arbetslösa görs mer sporrande genom att förhöjningsdelarna under tiden för aktiva åtgärder betraktas som prioriterade inkomster i utkomststödet och genom att den tid som justeringen av bostadsbidraget skjuts upp förlängs. Ändringarna syftar till att uppmuntra arbetslösa att delta i arbetskraftspolitiska aktiva åtgärder och ta emot också kortvariga anställningar.

Arbetsmarknadsstödet inte längre beroende av makens inkomster

Med tanke på jämställdheten är det ytterst viktigt att behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet utifrån makens inkomster slopas.

Den behovsprövningen har vanligen kvinnor blivit föremål för. Av dem som i fjol fick sänkt arbetsmarknadsstöd på grund av makens inkomster var 64 procent kvinnor och av dem som helt förvägrades arbetsmarknadsstöd 82 procent.

I och med att behovsprövningen utifrån makens inkomster slopas blir det mer attraktivt att ta emot arbete i sådana fall där bägge makarna får arbetsmarknadsstöd. Hittills har kopplingen mellan arbetsmarknadsstöd och makens inkomster inneburit att familjens övriga inkomster minskat om någondera tagit emot ett jobb.

Försöket med sysselsättningsbonus

Utskottet tillstyrker det tidsbundna regionala försöket med sysselsättningsbonus. I försöket, som avser att uppmuntra långtidsarbetslösa att ta emot ett arbete, betalas arbetsmarknadsstöd ut under en månad parallellt med lönen i syfte att underlätta övergången från arbetslöshetsförmåner till arbete.

Enligt lagförslaget beviljas långtidsarbetslösa som tar emot ett arbete som räknas in i arbetsvillkoret för löntagare och varar i minst tre månader arbetsmarknadsstöd i form av sysselsättningsbonus. Bonusen betalas för en månad räknat från anställningens början. För att få sysselsättningsbonus måste den berörda personen vara bosatt i någon av försökskommunerna när anställningsförhållandet inleds. Den som är sysselsatt i lönesubventionerat arbete får inte sysselsättningsbonus. Försöket pågår i tre år.

Utskottet ser gärna att sysselsättningsbonusen inte bara är ett incitament utan också minskar anställningsbyråkratin och mildrar den tillfälliga inkomstosäkerheten. De målen är den föreslagna modellen inte särskilt bra anpassad för.

Enligt förslaget kan ansökan om lönesubvention göras hos arbets- och näringsbyrån tidigast två veckor innan arbetet inleds. Byrån ger ett utlåtande till Folkpensionsanstalten när anställningsförhållandet inletts. Villkoren för sysselsättningsbonus och ansökningsförfarandet kräver stora insatser av informations- och rådgivningstjänsten för att alla som har rätt till bonu-

sen faktiskt ska få den. Också utbetalningen av bonusen kan dröja så pass länge att det hinner äventyra ekonomin.

Eftersom bonusen föreslås gälla endast arbeten som varar i minst tre månader löser den inte byråkrati- och försörjningsproblemen i anknytning till kortvariga anställningar. Utskottet befarrar att modellen inte råder bot på det grundläggande problemet vid inkomstavbrott. Försöket med sysselsättningsbonus bör grunda sig på en sådan utbetalningsmodell att de som tar emot ett jobb kan lita på att det extra arbetsincitamentet, dvs. en månads arbetsmarknadsstöd, betalas ut utan ett förtretligt inkomstavbrott.

Utskottet förutsätter att social- och hälsovårdsutskottet utreder om försöket med sysselsättningsbonus kunde genomföras enligt en enklare modell, där utbetalningen av arbetsmarknadsstöd fortsätter normalt utan avbrott i en månad efter det att den som omfattas av försöket börjat jobba. Dessutom ser utskottet gärna att social- och hälsovårdsutskottet tar fram en modell som sporrar att ta emot även arbeten som varar i mindre än tre månader. Modellen bör sporra till arbete också genom att reducera problemet med återkommande självrisker.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

AjUU 19/2012 rd — RP 115/2012 rd

Helsingfors den 8 november 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /saml
medl. Markku Eestilä /saml
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Anna Kontula /vänst
Lea Mäkipää /saf
Elisabeth Naucclér /sv

Annika Saarikko /cent
Mikko Savola /cent
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /gröna
ers. Laila Koskela /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.